

การบริหารการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา Management of Measurement and Evaluation of Learning in Education Sandbox

¹ธิติยา แจ่มถาวร ²นพดล เชนอักษร

¹Thitiya Jaemthaworn ²Nopadol Chenaksara

^{1,2}คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศิลปากร

^{1,2}Faculty of Education, Silpakorn University

¹Corresponding author, e-mail: koy.thitiyajam@gmail.com

Received September 13, 2025; Revised October 8, 2025; Accepted: April 28, 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาการบริหารการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา 2. ศึกษาผลการยืนยันการบริหารการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนนำร่องในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 66 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลในแต่ละโรงเรียนมี 6 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือหัวหน้างานวิชาการ หัวหน้างานวัดและประเมินผล หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งสิ้น 396 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งประเภท เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง 2) บทความ เรื่อง การบริหารการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา 3) แบบสอบถามความคิดเห็น ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่น 0.992 และ 4) การสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ผลการวิจัย พบว่า 1. องค์ประกอบการบริหารการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ได้แก่ 1) ขอบเขตด้านบทบาทในการบริหารของบุคลากรหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง คือ ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ ครู ผู้เรียน และองค์กรภาคประชาสังคมหรือหน่วยงานภายนอก 2) ขอบเขตด้านนวัตกรรม การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ คือ การวัดและประเมินเพื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินตามสภาพจริงอิงสมรรถนะการวัดและประเมินจากการปฏิบัติ การวัดและประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมผลงาน การวัดและการประเมินตนเอง การวัดและการประเมินโดยเพื่อน การวัดและประเมินผลโดยใช้เทคโนโลยี การวัดและประเมินผลโดยปัญญาประดิษฐ์ 3) ขอบเขตด้านการบริหารคุณภาพโดยรวม คือ การวางแผน การดำเนินการตามแผน การตรวจสอบ และการปรับปรุง มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ 2. ผลการยืนยันองค์ประกอบการบริหารการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษามีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์

คำสำคัญ: การบริหารการวัด; การประเมินผลการเรียนรู้; พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา

Abstract

This research aimed to: (1) study the management of measurement and evaluation of learning in the education sandbox, and (2) examine the validation results of the management of measurement and evaluation of learning in the education sandbox. A mixed-methods research design was employed, combining qualitative and quantitative approaches. The samples were 66 schools in the Kanchanaburi education sandbox. The respondents in each school consisted of six persons were the school director, the vice director or Head of Academic affairs Department, Head of Measurement and Evaluation, Head of Department, Chairperson of the Basic Education Institution Committee, and an expert member of the Basic Education Institution Committee, totaling 396 respondents. The research instruments were 1) a semi-structured interview form 2) a monograph titled “The management of measurement and evaluation of learning in education sandbox” 3) an opinionnaire which obtained a reliability coefficient of 0.992 and 4) focus group discussions. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation and confirmatory factor analysis (CFA). The research results were found as follows; 1. The factors of the management of measurement and evaluation of learning in the education sandbox consist of three components: 1) The domain of administrative roles of personnel or related organizations, including educational administrators, school administrators, educational supervisors, teachers, students, and civil society organizations or external agencies. 2) The domain of innovative measurement and evaluation practices including assessment for learning, competency - based authentic assessment, performance assessment, portfolio assessment, self - assessment, peer assessment, assessment by technology, assessment by artificial intelligence, and 3) The domain of total quality management, including Plan, Do, Check and Act. These factors are consistent with empirical evidence and 2. The confirmation of the management of measurement and evaluation of learning in education sandbox was accuracy, propriety, feasibility, and utility.

Keywords: Management of Measurement; Evaluation of Learning; Education Sandbox

บทนำ

การปฏิรูปการศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการสนับสนุนการปฏิรูปประเทศตาม ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) ที่มุ่งพัฒนาประเทศให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยการศึกษา เป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (คณะกรรมการการปฏิรูปการศึกษา, 2565) อย่างไรก็ตาม ระบบการศึกษาของไทยยังคงเผชิญ กับปัญหาความเหลื่อมล้ำทั้งด้านคุณภาพและโอกาสทางการศึกษา ส่งผลให้ผู้เรียนในแต่ละพื้นที่ได้รับการศึกษาที่แตกต่างกัน (สำนักงานวิจัยและพัฒนาการศึกษา, 2566) อีกทั้งการบริหารจัดการศึกษายัง

ขาดความคล่องตัวและไม่สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของศตวรรษที่ 21 รวมทั้งความต้องการทักษะแห่งอนาคตได้อย่างเต็มศักยภาพ (World Bank, 2022)

ด้วยเหตุนี้ รัฐบาลได้จัดตั้งพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา เพื่อเป็นกลไกสำคัญในการปฏิรูปการศึกษาระดับพื้นที่โดยมุ่งลดความเหลื่อมล้ำ ยกระดับคุณภาพผู้เรียน และเปิดโอกาสให้ภาคส่วนต่างๆ มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (UNESCO, 2021) ทั้งนี้ จังหวัดกาญจนบุรีได้รับการประกาศเป็น “พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา” ตามพระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562 ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2562 เนื่องจากมีความพร้อมด้านกลไกการขับเคลื่อน ความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอก และยังสะท้อนความหลากหลายด้านเศรษฐกิจและสังคมที่ใกล้เคียงกับภาพรวมของประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566) อย่างไรก็ตาม แม้ว่าพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจะเป็นโอกาสสำคัญในการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่น แต่ยังคงพบปัญหาการขาดแนวทางที่ชัดเจนในการบริหารการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีมาตรฐานและเป็นระบบ ซึ่งส่งผลกระทบต่อพัฒนาผู้เรียนและคุณภาพการศึกษาโดยรวม

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 กำหนดให้รัฐจัดการศึกษาอย่างทั่วถึง มีคุณภาพ และลดความเหลื่อมล้ำ โดยผู้เรียนทุกคนต้องได้รับโอกาสในการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 ที่มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ มีทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 และสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ทั้งนี้ กระทรวงศึกษาธิการได้มุ่งส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพของระบบการศึกษา ลดความเหลื่อมล้ำ และขับเคลื่อนนโยบายปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคนไทยให้สามารถเรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว การบริหารการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาในระดับพื้นที่ ซึ่งเป็นพื้นที่นำร่องที่สะท้อนทั้งปัญหาและศักยภาพใกล้เคียงกับภาพรวมของประเทศ การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มุ่งเน้นการสังเคราะห์แนวทางการบริหารที่มีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์เพื่อพัฒนาผู้เรียน ลดความเหลื่อมล้ำ และสนับสนุนการปฏิรูปการศึกษาไทยให้บรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ อันจะนำไปสู่การพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ด้านการบริหารการศึกษา ทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา
2. เพื่อศึกษาผลการยืนยันการบริหารการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงพรรณนา มีแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียว ศึกษาสภาวะการณ์โดยไม่มี การทดลอง มีรายละเอียด ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ 1) ประชากรที่ใช้ ได้แก่ โรงเรียนนาร่องในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 79 โรงเรียน 2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ได้แก่ โรงเรียนนาร่องในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี โดยกำหนดขนาดตัวอย่างจากการเปิดตารางประมาณการขนาดตัวอย่างของเครจซี่และเมอร์แกน จำนวน 66 โรงเรียน และใช้เทคนิคการเลือกตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งประเภท (Stratified Random Sampling) จำแนกตามสังกัด จากนั้นเทียบสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างกับประชากรในแต่ละสังกัด

2. ผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยกำหนดผู้ให้ข้อมูล โรงเรียนละ 6 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือหัวหน้างานวิชาการ หัวหน้างานวัดและประเมินผล หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งสิ้น 66 โรงเรียน จำนวน 396 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีรายละเอียดดังนี้ 1) แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi Structured Interview) ได้จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาเป็นกรอบคำถามในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการบริหารการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา 2) บทความ (Monograph) เกี่ยวกับการบริหารการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จากการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิ 3) แบบสอบถามความคิดเห็น (Opinionnaires) ได้จากการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ในข้อที่ 1 จากการศึกษานโยบาย ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ และบทความในข้อที่ 2 นำมาสังเคราะห์ตัวแปร และพัฒนาเป็นแบบสอบถาม 4) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อพิจารณาความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ในการบริหารการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล มีรายละเอียดดังนี้ ผู้วิจัยทำหนังสือคำร้องถึงคณะศึกษาศาสตร์ ผ่านทางภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อออกหนังสือขอความร่วมมือในการดำเนินการเก็บข้อมูล โดยผู้วิจัยได้เดินทางไปสัมภาษณ์ด้วยตนเอง เก็บข้อมูลเป็นความคิดเห็น เจตคติ ตลอดจนข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่เกี่ยวกับการบริหารการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา และได้ดำเนินการโดยส่งแบบสอบถามความคิดเห็นถึงกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 66 โรงเรียนละ 6 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น จำนวน 396 คน โดยการเก็บข้อมูลได้ดำเนินการส่งและรวบรวมแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเอง ทางอินเทอร์เน็ต และทางไปรษณีย์

5. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ มีรายละเอียดดังนี้

5.1 แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi Structured Interview) มีการสร้างและการพัฒนาเครื่องมือ ดังนี้ 1) ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร หลักการแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการวัด และการประเมินผลการเรียนรู้ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา 2) นำข้อสรุปที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสาร (Content Analysis) มาสังเคราะห์เป็นแบบสัมภาษณ์ แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi Structured Interview) นำร่างเครื่องมือให้กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาเกี่ยวกับประเด็นที่ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิว่ามีความครอบคลุม สอดคล้อง เหมาะสมหรือไม่ 3)

ปรับปรุงแก้ไขตามที่กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แนะนำ หลังจากนั้นนำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน

5.2 บทความ (Monograph) เรื่อง การบริหารการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ผู้วิจัยวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) จากเอกสาร หลักการแนวคิดทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิมาสังเคราะห์เป็นบทความ (Monograph) เรื่อง การบริหารการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา นำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิและตรวจสอบเพื่อปรับปรุงแก้ไขแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา และปรับแก้ตามคำแนะนำ

5.3 แบบสอบถามความคิดเห็น (opinionnaire) มีการสร้างและการพัฒนา ดังนี้ 1) การศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการกำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัยเป็นการศึกษาเอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเกี่ยวกับองค์ประกอบของการบริหารการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ทั้งในประเทศและต่างประเทศรวมถึงการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และมาสังเคราะห์เป็นบทความ (Monograph) เพื่อให้ได้กรอบแนวคิดของการวิจัยและตัวแปรที่ต้องศึกษา แล้วนำไปสร้างแบบสอบถาม 2) การสร้างและการพัฒนาเครื่องมือวิจัย ขั้นตอนนี้เป็น การนำผลที่ได้จากขั้นที่ 1 มาสร้างแบบสอบถามและปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นนำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คนพิจารณา 3) ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ของเครื่องมือโดยการวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์โดยใช้เทคนิค IOC (item of Objective Congruence Index) เลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ที่มากกว่า 0.5 ขึ้นไป และปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษา 4) ตรวจสอบค่าความเที่ยง (reliability) ของเครื่องมือโดยการนำไปทดลองใช้ (try out) กับประชากร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 5 โรงเรียนละ 6 คน รวม 30 คน โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach,1984) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.992

5.4 การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) เกี่ยวกับองค์ประกอบของการบริหารการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาให้ผู้ร่วมสนทนากลุ่ม จำนวน 9 คนได้รับทราบล่วงหน้า ก่อนที่จะดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ในเวลาต่อมา เพื่อใช้ในการยืนยันผลการวิจัย

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ 1) วิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยนำข้อมูลของเอกสารที่ศึกษามาเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ 2) การวิเคราะห์แบบสอบถาม ได้แก่ (1) ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน โดยใช้ค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage) วิเคราะห์แบบสอบถาม (2) การวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับตัวแปรที่เกี่ยวกับการบริหารการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา โดยใช้รูปมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยใช้ค่ามัธยฐานเลขคณิต (arithmetic mean) และหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และวิเคราะห์ค่าระดับความคิดเห็น

ของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยนำค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสต์และคานท์ (Best and Kahn, 2006) 3) วิเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของการบริหารการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษากับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีเกณฑ์ดังนี้ 1) ค่าไคสแควร์สัมพันธ์ (χ^2) /df น้อยกว่า 3.00 2) ค่า p-value มากกว่า 0.05 3) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Index: GFI) มากกว่า 0.90 4) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index: CFI) มากกว่า 0.90 5) ค่าดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (Root Mean Square Error Approximation: RMSEA) น้อยกว่า 0.08 6) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนแบบอิงเกณฑ์ (Normed Fit Index: NFI) มากกว่า 0.95

ผลการศึกษา

1. วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า การบริหารการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ขอบเขตด้านบทบาทในการบริหารของบุคลากรหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง 2) ขอบเขตด้านนวัตกรรมการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 3) ขอบเขตด้านการบริหารคุณภาพโดยรวม และสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่ามัธยฐานเลขคณิต ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความคิดเห็นในการบริหาร การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา

(n=354)

ข้อ	การบริหารการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความ คิดเห็น
ขอบเขต (domain) ด้านบทบาทในการบริหารของบุคลากรหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง				
1	ผู้บริหารการศึกษา	4.41	0.46	มาก
2	ผู้บริหารสถานศึกษา	4.49	0.41	มาก
3	ศึกษานิเทศก์	4.35	0.52	มาก
4	ครู	4.44	0.41	มาก
5	ผู้เรียน	4.30	0.47	มาก
6	องค์กรภาคประชาสังคมหรือหน่วยงานภายนอก	4.22	0.53	มาก
รวมรายด้านที่ 1		4.37	0.38	มาก
ขอบเขต (domain) ด้านนวัตกรรมการวัดและประเมินผลการเรียนรู้				
1	การวัดและประเมินเพื่อการเรียนรู้ (Assessment for learning)	4.35	0.49	มาก
2	การวัดและประเมินตามสภาพจริงอิงสมรรถนะ (Competency Based Authentic Assessment)	4.36	0.53	มาก

3	การวัดและประเมินจากการปฏิบัติ (Performance Assessment)	4.40	0.51	มาก
4	การวัดและประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio Assessment)	4.33	0.55	มาก
5	การวัดและการประเมินตนเอง (Self-Assessment)	4.38	0.50	มาก
6	การวัดและการประเมินโดยเพื่อน (Peer Assessment)	4.29	0.53	มาก
7	การวัดและประเมินผลโดยใช้เทคโนโลยี (Assessment by Technologies)	4.13	0.69	มาก
8	การวัดและประเมินผลโดยปัญญาประดิษฐ์ (Assessment by Artificial Intelligence)	4.03	0.77	มาก
รวมรายด้านที่ 2		4.27	0.45	มาก
ขอบเขต (domain) ด้านการบริหารคุณภาพโดยรวม				
1	การวางแผน (Plan)	4.44	0.45	มาก
2	การดำเนินการตามแผน (DO)	4.45	0.46	มาก
3	การตรวจสอบ (Check)	4.40	0.49	มาก
4	การปรับปรุง (Act)	4.41	0.55	มาก
รวมรายด้านที่ 3		4.43	0.42	มาก
รวม		4.37	0.38	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า โดยภาพรวมเกี่ยวกับการบริหารการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา มีค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$) คือ 4.37 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.38 ซึ่งอยู่ในระดับความคิดเห็นมากและสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน เมื่อพิจารณาในรายขอบเขตพบว่า มีค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$) อยู่ระหว่าง 4.03 – 4.49 และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อยู่ระหว่าง 0.41 – 0.77 ตัวแปรที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$) สูงสุดคือ ด้านบทบาทในการบริหารของบุคลากรหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง ผู้บริหารสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.41) และรองลงมา คือ ด้านการบริหารคุณภาพโดยรวม ในการดำเนินการตามแผน ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.46) ส่วนตัวแปรที่มีค่ามัชฌิม เลขคณิต ($\bar{X}$) ต่ำสุด คือ ด้านนวัตกรรมการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในการวัดและประเมินผลโดยปัญญาประดิษฐ์ (Assessment by Artificial Intelligence) ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.77)

2. วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) เกี่ยวกับองค์ประกอบของการบริหารการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ให้ผู้ร่วมสนทนากลุ่มจำนวน 9 คนได้รับทราบล่วงหน้า ก่อนที่จะดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยดำเนินการเมื่อวันที่ 18 มีนาคม 2568 ผ่านโปรแกรม Google Meet ระหว่างเวลา 09.00 น. - 12.00 น. ซึ่งมีผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม จำนวน 9 คน พบว่า จากการยืนยันองค์ประกอบทั้ง 3 องค์ประกอบในการบริหารการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา มีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ ตลอดจนยืนยันการบริหารการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาแนวทางการบริหาร

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลกับบริบทของพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา

อภิปรายผลการวิจัย

1. การบริหารการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ขอบเขตด้านบทบาทในการบริหารของบุคลากรหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง 2) ขอบเขตด้านนวัตกรรมการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา 3) ขอบเขตด้านการบริหารคุณภาพโดยรวม สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 องค์ประกอบการบริหารการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเป็นพหุองค์ประกอบ และสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ทั้งนี้ อาจเกิดจากการบริหารการวัดและประเมินผลในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเกิดขึ้นภายใต้กลไกความร่วมมือของหลายภาคส่วนโดยมีพื้นฐานบนการกระจายอำนาจ ซึ่งผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายและระบบในการกำกับติดตามที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ ควบคู่กับการส่งเสริมการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ขณะเดียวกันครูออกแบบการสอนและการประเมินที่เที่ยงตรง ยุติธรรม และใช้ผลการประเมินย้อนกลับเพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ ผู้เรียนมีบทบาทในการประเมินตนเองและการประเมินโดยเพื่อน ส่วนองค์กรภาคประชาสังคมหรือหน่วยงานภายนอกสนับสนุนทรัพยากร เทคโนโลยี และแนวปฏิบัติที่ร่วมมือกับโรงเรียนและผู้ปกครอง ทำให้ระบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้มีความยั่งยืนและใช้ประโยชน์ได้จริง ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Negussie et al. ซึ่งว่าการกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน การสร้างวัฒนธรรมวิชาชีพและความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษา และประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน (Negussie et al., 2023) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Farwell ได้ศึกษาเรื่องการก้าวข้ามภาวะผู้นำทางการสอน: รูปแบบใหม่ที่สะท้อนความซับซ้อน บริบท และแนวปฏิบัติ ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการจำเป็นต้องเข้าใจบริบทโรงเรียนและเลือกใช้เครื่องมือ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่เหมาะสม (Farwell, 2023) ในด้านนวัตกรรมการวัดและประเมินผลพบว่าแนวทางการประเมินเพื่อการเรียนรู้ การประเมินสมรรถนะตามสภาพจริง การใช้แฟ้มสะสมผลงาน การประเมินตนเอง การประเมินโดยเพื่อน ตลอดจนการประเมินด้วยเทคโนโลยีและปัญญาประดิษฐ์ (AI) มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคลและสะท้อนศักยภาพที่แท้จริง แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ Zhang et al. ที่ศึกษาประเด็นการประเมินผลการสอน การประเมินตนเอง และการให้ข้อมูลย้อนกลับแบบผสมผสานในการพัฒนาทักษะการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน โดยพบว่าการให้ข้อมูลย้อนกลับจากผู้เรียนส่งผลเชิงบวกต่อการพัฒนาทักษะดังกล่าว ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเอง เรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง และได้รับการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจและความถนัดของตนเอง อีกทั้งยังสามารถทำหน้าที่เป็นผู้ส่งต่อสารสนเทศด้านการประเมินกลับให้ครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Zhang et al., 2023) และนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชกรณ วิวรรณมงคล และกรณียพล วิวรรณมงคล ที่ศึกษาการพัฒนาสื่อและการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนนาร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า การพัฒนานวัตกรรมการศึกษาก่อให้เกิดคู่มือการพัฒนาสื่อและการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่สอดคล้องกับกรอบสมรรถนะการเรียนรู้ของโรงเรียนนาร่อง โดย

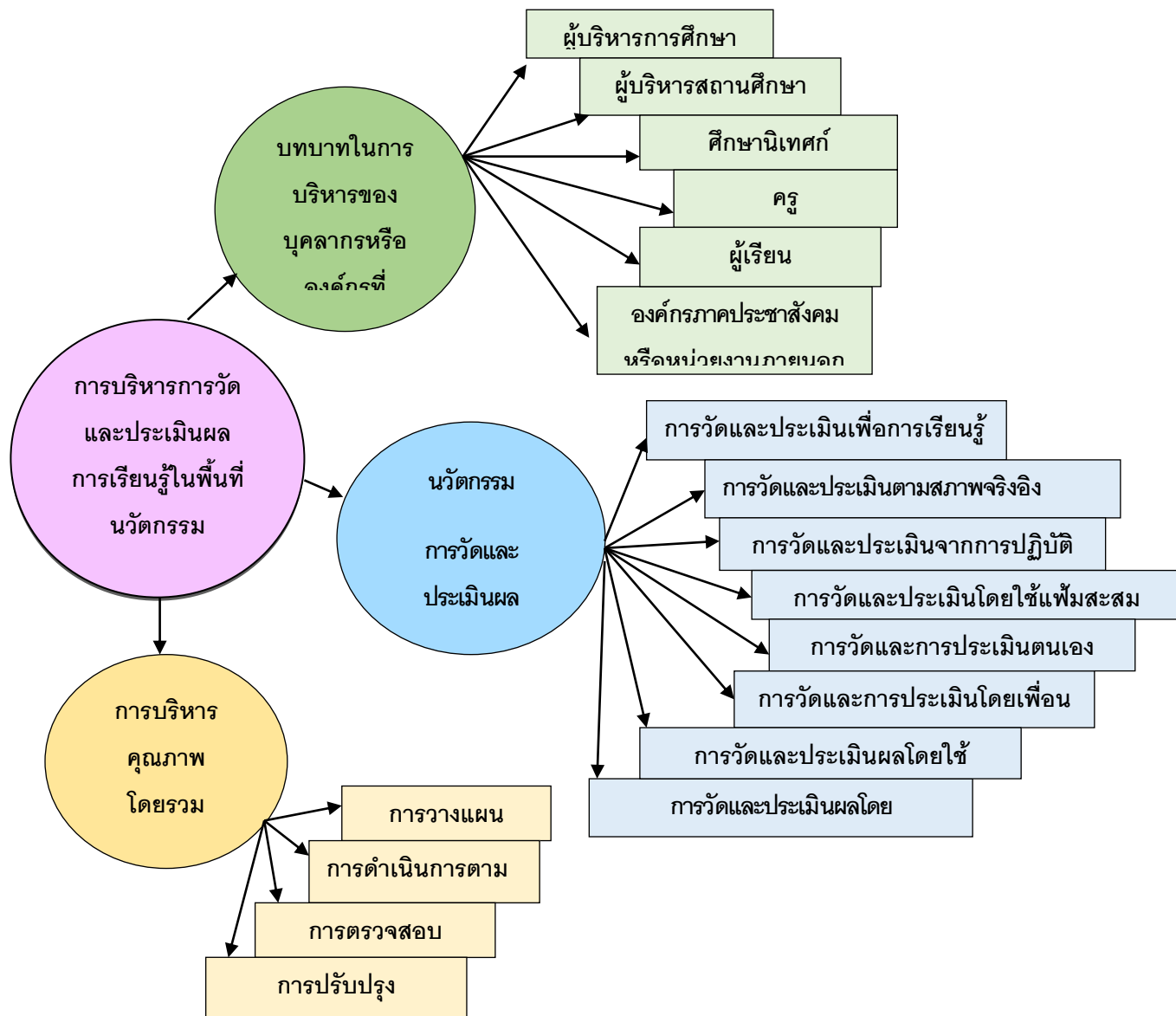
ดำเนินการร่วมกับ ภาควิชาครุศึกษาในพื้นที่ ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ (1) การออกแบบสื่อและการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุก (2) การสร้างความเข้าใจในหลักการเรียนรู้ (3) การขยายผลสู่เป้าหมายการเรียนการสอน (4) การออกแบบตามขั้นตอนของธรรมชาติวิชา (5) การนำไปประยุกต์ใช้เพื่อสร้างคุณค่าแก่ผู้เรียน และ (6) การพาดพิงประเมินผลการเรียนรู้ฐานสมรรถนะอย่างต่อเนื่อง (พัชสรณ์ วิวรรณมงคล และกรณีย์พล วิวรรณมงคล, 2567) แนวทางดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงการมุ่งเน้นคุณภาพอย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของการบริหารคุณภาพโดยรวม (Total Quality Management: TQM) ที่ Deming ให้การสนับสนุน โดยชี้ให้เห็นว่าการนำหลักการ TQM มาใช้สามารถช่วยให้ การบริหารการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ในทำนองเดียวกัน วรชัย วิภูอุปโคตร ได้กล่าวถึงปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ ซึ่งสามารถสะท้อนแนวคิดของ TQM ได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยประกอบด้วย 4 ปัจจัยสำคัญ ได้แก่ (1) การมีภาวะผู้นำอย่างสร้างสรรค์ที่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูสามารถแสดงบทบาทในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงและสร้างการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย (2) การมีเป้าหมายร่วมกันที่ชัดเจนระหว่างสถานศึกษาและชุมชนในพื้นที่ ซึ่งการมองผลลัพธ์ในเชิงองค์รวมจะนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ที่จับต้องได้ (3) การสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมที่เหมาะสมระหว่างสถานศึกษาและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียผ่านกลไกที่ชัดเจนและ (4) การเสริมสร้างความรัก ความเชื่อมั่น และศรัทธาร่วมกันอันนำไปสู่การพัฒนาเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (วรชัย วิภูอุปโคตร, 2564) จากทฤษฎีและงานวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการบริหารการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ต้องอาศัยภาวะผู้นำเชิงระบบที่เข้าใจบริบท ความซับซ้อน และความพร้อมของทุกภาคส่วน เพื่อขับเคลื่อนการประเมินที่มีคุณภาพและยั่งยืน อีกทั้งการบูรณาการนวัตกรรมเทคโนโลยี และหลักการ TQM ยังมีส่วนสำคัญในการยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

2. ผลการยืนยันของการบริหารการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พบว่า มีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 คือ ผลการยืนยันองค์ประกอบการบริหารการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา มีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ ซึ่งวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ที่ได้จากข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญในการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) สะท้อนให้เห็นว่า องค์ประกอบที่ 1 คือ บทบาทในการบริหารของบุคลากรหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการขับเคลื่อนการวัดและประเมินผลให้เกิดประสิทธิภาพ แนวทางการบริหาร ในประเด็นนี้มีความยืดหยุ่น ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ ครู ผู้เรียน หรือภาคีเครือข่ายภายนอก ได้เข้ามามีบทบาทอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้การวัดและประเมินผลการเรียนรู้สามารถเชื่อมโยงกับบริบทพื้นที่และนำไปใช้ปรับปรุงคุณภาพผู้เรียนได้อย่างแท้จริง ทั้งนี้ บทบาทเชิงรุกของผู้บริหารในการสนับสนุนทรัพยากร อุปกรณ์งบประมาณ ตลอดจนการพัฒนาสมรรถนะครูด้านนวัตกรรม ถือเป็นเงื่อนไขสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จ แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ สงวน อินทร์รักษ์ ที่ศึกษาการบริหารโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยระบุว่า องค์ประกอบ การบริหารโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมมีจำนวน 10 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) การพัฒนานวัตกรรมการศึกษา (2) การใช้ใช้นวัตกรรมการศึกษา (3) การสร้างเครือข่ายโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรม (4) การพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากร (5) การสร้างกลยุทธ์การบริหารจัดการ (6) หลักการบริหารจัดการ

(7) การกำหนดเป้าหมายของพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา (8) การปฏิบัติที่เป็นเลิศ (9) ภาวะผู้นำทางนวัตกรรมของผู้บริหาร และ (10) การกำหนดคุณลักษณะโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา (สงวน อินทร์รักษ์, 2566) องค์ประกอบดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการสร้างระบบบริหารจัดการที่ครบถ้วนรอบด้าน ทั้งด้านนวัตกรรมการพัฒนาคนและการเชื่อมโยงเครือข่ายเพื่อขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาในพื้นที่ได้อย่างยั่งยืน ในทำนองเดียวกัน องค์ประกอบที่ 2 นวัตกรรมการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ที่ได้จากความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เห็นพ้องว่าการวัดและประเมินผลการเรียนรู้เชิงนวัตกรรม มีการครอบคลุมวิธีการที่หลากหลาย ได้แก่ การประเมินเพื่อพัฒนา การประเมินตามสภาพจริงอิงสมรรถนะการประเมินจากการปฏิบัติ แฟ้มสะสมงาน การประเมินตนเอง การประเมินโดยเพื่อน ตลอดจนการใช้เทคโนโลยีและปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในการประเมิน ทั้งหมดนี้ล้วนมีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ และก่อให้เกิดประโยชน์ โดยสามารถปรับใช้ให้สอดคล้องกับความแตกต่างและความต้องการเฉพาะของผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของพงษ์ศักดิ์ ผกามาศ และดรุณี ปัญจรัตนกร ที่ศึกษาการวัดและประเมินผลการจัดการศึกษาฐานสมรรถนะเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของประเทศไทย โดยชี้ให้เห็นว่า การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในระบบการศึกษาฐานสมรรถนะมีองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ (1) การประเมินเพื่อการเรียนรู้ (2) การประเมินขณะเรียนรู้ และ (3) การประเมินผลการเรียนรู้ ทั้งนี้ การบริหารจัดการหลักสูตรฐานสมรรถนะจำเป็นต้องมีการกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติที่ชัดเจน ครอบคลุมการพัฒนาหลักสูตร การวัดและประเมินผล รวมถึงการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ (พงษ์ศักดิ์ ผกามาศ และดรุณี ปัญจรัตนกร, 2566) และในส่วนขององค์ประกอบที่ 3 การบริหารคุณภาพโดยรวม (Total Quality Management: TQM) ที่มุ่งเน้นการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน (Plan) การดำเนินการตามแผน (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุง (Act) ทั้งนี้ ผลการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ในการศึกษาสะท้อนให้เห็นว่า แนวทางการบริหารการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา มีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ จากทฤษฎีและงานวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การบริหารการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเป็นระบบที่มีความครบถ้วนและสัมพันธ์กันอย่างเป็นองค์รวม โดยการบูรณาการบทบาทของบุคลากร นวัตกรรมการประเมิน และหลักการ TQM ส่งผลให้การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยได้นำเสนอองค์ความรู้ใหม่ ดังนี้

ภาพประกอบ 1 องค์ประกอบของการบริหารการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในพื้นที่นวัตกรรม การศึกษา

ภาพประกอบนี้แสดงองค์ความรู้ใหม่จากการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 3 องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ (1) ขอบเขตด้าน บทบาทในการบริหารของบุคลากรหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ ครู ผู้เรียน และองค์กรภาคประชาสังคมหรือหน่วยงานภายนอกที่ร่วมกันขับเคลื่อน กระบวนการ (2) ขอบเขตด้านนวัตกรรมการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการใช้วิธีการ หลากหลาย ได้แก่ การประเมินเพื่อการเรียนรู้ การประเมินตามสภาพจริงอิงสมรรถนะ การประเมิน จากการปฏิบัติ การใช้แฟ้มสะสมผลงาน การประเมินตนเองและโดยเพื่อน ตลอดจนการใช้เทคโนโลยี และปัญญาประดิษฐ์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และ (3) ขอบเขตด้านการบริหารคุณภาพโดยรวม (TQM) ผ่าน

กระบวนการวางแผน การดำเนินการตามแผน การตรวจสอบ และการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง แสดงให้เห็นว่าการบริหารการวัดและประเมินผลที่มีคุณภาพต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย ใช้วัดกรรมที่เหมาะสมและยึดหลักการบริหารเชิงระบบเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน

สรุป

การบริหารการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในพื้นที่วัดกรรมการศึกษา พบว่ามี 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ขอบเขตด้านบทบาทในการบริหารของบุคลากรหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารการศึกษา 2) ผู้บริหารสถานศึกษา 3)ศึกษานิเทศก์ 4) ครู 5) ผู้เรียน 6) องค์กรภาคประชาสังคมหรือหน่วยงานภายนอก องค์ประกอบที่ 2 ขอบเขตด้านวัดกรรมการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) การวัดและประเมินเพื่อการเรียนรู้ 2) การวัดและประเมินตามสภาพจริงอิงสมรรถนะ 3) การวัดและประเมินจากการปฏิบัติ 4) การวัดและประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมผลงาน 5) การวัดและการประเมินตนเอง 6) การวัดและการประเมินโดยเพื่อน 7) การวัดและประเมินผลโดยใช้เทคโนโลยี 8) การวัดและประเมินผลโดยปัญญาประดิษฐ์ องค์ประกอบที่ 3 ขอบเขตด้านการบริหารคุณภาพโดยรวม ประกอบด้วย 1) การวางแผน 2) การดำเนินการตามแผน 3) การตรวจสอบ 4) การปรับปรุง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ผู้บริหารควรส่งเสริม สนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษานำวัดกรรมการวัดและประเมินผลการเรียนรู้มาใช้ในการแก้ปัญหาคุณภาพของผู้เรียนให้เหมาะสมกับความแตกต่างของผู้เรียน

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้ทักษะในการปรับและประยุกต์ใช้วัดกรรมการบริหารการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับทรัพยากรของโรงเรียน และตอบสนองต่อความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่

1.3 จัดนโยบายสร้างแรงจูงใจให้ครูและบุคลากร ผลิตและพัฒนานวัดกรรมการวัดและประเมินผลสร้างวัฒนธรรมแห่งการคิดสร้างสรรค์เกี่ยวกับเครื่องมือและวิธีการประเมินที่สอดคล้องกับสมรรถนะผู้เรียน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยการบริหารการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในพื้นที่วัดกรรมการศึกษาในระดับภูมิภาค หรือระดับประเทศ

2.2 วิจัยการพัฒนาเครื่องมือการวัดและประเมินที่ใช้ได้จริงในระดับสถานศึกษา เพื่อสร้างคู่มือหรือแนวปฏิบัติสำหรับครูและผู้บริหาร

2.3 ศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการพัฒนาการวัดและประเมินผลในพื้นที่วัดกรรม ควรวิจัยบทบาทของภาคีเครือข่าย เช่น มหาวิทยาลัย หน่วยงานท้องถิ่น หรือภาคเอกชน

ในการสนับสนุนการพัฒนาแนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อสร้างระบบที่มีความยั่งยืน และการยอมรับจากชุมชนในพื้นที่

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579*. กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษา. (2565). *รายงานการปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- พงษ์ศักดิ์ ผกามาศ และตรุณี ปัญจรัตนกร. (2566). “แนวทางการวัดและประเมินผลการจัดการศึกษาฐานสมรรถนะสำหรับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของประเทศไทย”. *วารสารวิจัยเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้*, 6(2), 63–77.
- พัสสรณ วิวรรณมงคล และกรณียพล วิวรรณมงคล. (2567). “การพัฒนาสื่อและการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะโรงเรียนนาร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี”. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 47(1), 123–138.
- วรชัย วิภูอุปโคตร. (2564). “การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน”. *วารสารปัญญาภิวัฒน์*, 13(3), 320–332.
- สงวน อินทร์รักษ์. (2566). “การบริหารโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน”. *วารสารศึกษาศาสตร์ มมร*, 11(1), 340–354.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2566). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2566–2570*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. สืบค้นข้อมูลเมื่อ 1 พฤศจิกายน 2567 จาก <https://www.secondarytak.go.th/wp-content/uploads/2022/12/แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน-2566-2570-ของ-สพฐ.pdf>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579*. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานวิจัยและพัฒนาการศึกษา. (2566). *รายงานผลการวิจัยและพัฒนาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- Best, J. W., and Kahn, J. V. (2006). *Research in education*. (10th ed.). Pearson Education.
- Cronbach, L. J. (1984). *Essentials of psychological testing*. (4th ed.). Harper & Row.
- Farwell, V. L. (2023). *Beyond Instructional Leadership: A New Model Recognizing Complexity, Context and Practices. (Doctoral dissertation)*. University of Southern Queensland.
- Negussie, D., et al. (2023). The role of educational leaders ensuring educational quality: A systematic literature review. *ADALYA journal*, 12(5), 55-63.

UNESCO. (2021). *Education policy review: Towards equity and quality in Thailand's education reform*. Paris: UNESCO.

World Bank. (2022). *Thailand education report: Education in transition to the future*. Washington, DC: World Bank.

Zhang, J., et al. (2023). Evaluation of teacher, self-assessment, and combined feedback to increase students' behavioral observation skills. *International Journal of Teaching and Learning in Higher Education*, 35(1), 48–66.

